

ÁTEKNINGIN

Grannskoðanarátekningin er vátanin frá grannskoðaranum til almenningin. Í hesari skal grannskoðarin siga, hvørt roknskapurin eftir teirra fatan er rætt uppsettur, og um hesin gevur eina rættvísandi mynd av ognu og skuld felagsins, figggjarligu stöðuni og úrslitinum.

Ein »blonk« átekning merkir, at grannskoðarin er samdur við nevndini í roknskaparuppsetingini, og at roknskapurin gevur eina rættvísandi mynd.

»Supplerandi upplýsingar« kunnu nýtast, tá grannskoðarin metir, at neyðugt er við viðmerkingum fyri at geva røttu myndina av ársoknskapinum. Tó uttan at hesi er av slíkum slag, at roknskapurin gevur eina skeiva mynd. Eisini kunnu supplerandi upplýsingar nýtast, um felagið í árinum hevur handlað ímóti lógarásettu krøvunum, men at hesi síðani eru komin í rættlag.

»Fyrivarni« verða tikin, um roknskapurin inniheldur villur ella ivamál av slíkum slag, at hesi kunnu hava ávirkan á myndina, sum roknskapurin gevur. Eisini kunnu fyrivarni verða givin, um felagið hevur handlað í stríð við lógarásetingarnar, og hesi viðurskipti ikki eru komin í rættlag.

peningurin er negativur. Er hann tað, so senda vit skriv til felagið, har tey hava seks vikur at svara okkum. Er svarið so, at felagið væntar at fáa positivan eginpening gjøgnum vanliga raksturin, so góðtaka vit tað, men vit halda sjálvandi eyga við komandi roknskapunum, soleiðis at kravið verður eftirlíkað, sigur Kristin Balle.

Ein trupulleiki í hesum kann tó vera, at føroyska lóggávan ikki inniheldur nøkur krøv um, hvussu grannskoðanarátekningin skal siggja út. Tí kunnu bæði fyrivarni og supplerandi upplýsingar vera skiftandi frá grannskoðara til grannskoðara.

Eik Bankan og Sparikassan, so er endamálið eisini at signalera nakrar av eginleikunum, sum hava sermerkt Sparikassan og sum nú eisini skulu sermerkja tann nýggja bankan.

Her er talan um eginleikar sum styrki, stöðufesti, royndir, trúvirði og fruktbari. Um hetta sigur stjórin í Eik Bank, Brian Toft soleiðis:

- Hesir eginleikar hóska stak væl saman við virksemd og virkisøkið hjá okkum.

Eins og tey í Sparikassanum eru tað, so er Brian Toft eisini sera fegin um nýggja navnið. Ein hevur longu umbiðið og fingið loyvi at nýta tað, tá talan er um heimasíðuna, sum fer at

virka ein av fyrstu døgnum.

Fyrivarni

Hinvegin so eru ikki allar súðir syftar viðvíkjandi sjálvum navninum á bankanum. Tí formliga er tað ikki góðkent enn.

Leiðslurnar í báðum peningastovnunum bíða í lötuni eftir, at Patent- og Varemerkstyrelsen í Danmark endaliga skal góðkenna, at dótturbankin fær navnið, ið tey hava biðið um.

Tí verður navnið brúkt við fyrivarni, upplýsir Sparikassin. Men væntað verður tó, at hesin nýggi bankin í framtíðin fer at kunna føra seg fram við navninum Eik Bankin.

Amerikanska figggjarlógin er sum ein schweizar-ostur, full í holum

Farna vikan vísti ein ósikker tendens í lutfallinum millum Euro og Dollar. Ein euro hevur givið millum 1,30 og 1,28 dollar seinasta mánaðin. Men nú mánaðagin var líkt til at euro tók dik á seg og fór upp um 1,30 dollars aftur

BÚSKAPUR

Rolf Guttesen
rg@geogr.ku.dk

Høvuðsrákið hevur annars higartil verið, umleið síðan heystið 2001 til nýggjárs 2005, at dollarin er viknaður, ella hann hevur mist virðið í mun til euro. Í november 2001 kundi man fyri eina euro keypa 0,85 dollar. Í september 2004 fekt tú 1,20 dollar fyri eina euro, og á nýggjárið var virðið á euro vaksið so mikið at 1 euro gav 1,36 dollar. Sagt við øðrum orðum, so skuldu fleiri dollars til at fylla uppí eina euro. Ein umrokning sigur so, at euro er øktur í virði í mun til dollar við heili 58%. Hetta er eitt útsving, sum er sera stórt, tá tað kemur til

alheims valutamarknaðin. Men síðan kom so ein tíð, har dollarin kom fyri seg aftur, hygg kurvumyndina. Men enn er langt niður á sama stöði sum fyrr.

Landsbankastjórin Greenspan roynir at vera optimistur

Grundleggjandi orsøkirnar eru veikleikar í amerikanska búskapinum: Risa-stórt hall á handilsjavnanum, ovurstórt hall á amerikansku figggjarlógin. Tað sum telur hin vegin hevur verið ein góður vøxtur í búskapinum, ein rættiliga lág renta, og eitt arbeiðsloysi, sum er lægri enn í Europa. Tó er arbeiðsloysisprocentið eitt ullint tal, tí nógv eru uttan arbeiði í USA uttan at vera skrásett sum arbeiðsleys. Men so kom dollar fyri seg, og í januar og februar higartil er hann klárt styrknaður. Spurningurin er um "gassið" nú er fjesað úr dollaranum aftur. Stjórin í amerikanska landsbankanum, Federal Reserve Bank, Alan Greenspan hevur í seinastuni við sínum úttalilsum styrkt um dollaran. Hann segði, at marknaðarkreftirnar og ein strammari figggjarlóg kundu klára problemini. Spurningurin er um hann kann útala seg líka optimistiskt í dag mikudag. Hann skal greiða frá stöðuni í amerikansku Kongressini. Summir eygleiðarar vurdera eisini, at hansara optimismi bert var ein roynd at forða fyri stórum dollar-falli.

Tøl frá amerikansku hagstovuni

Annars komu hósdag í síðstu viku tøl frá amerikansku hagstovuni, sum vístu, at handilsjavnin fyri december var eitt sindur frægari enn fyri november, men framvegis við ovurstórum halli. Hesin relativi batin gav nakrar fáar tímar dollar eitt kvink uppeftir. Men eftirsum broyttu töluni í fyrsta lagi stava frá bíligari olju, og ikki frá størri útflutningi, so fordampaði optimismen skjótt.

Pluss og minus úr Europa

Í londunum, sum standa aftan fyri euro, vóru tvær smærri hendingar, sum tó ikki høvdu avgerandi týðning. Í Frankaríki vístu tøl ein búskaparlaga vøxtur uppá 2,3%, sum var væl meira enn tey 1,8%, sum serfrøðingar høvdu væntað. Í Týsklandi vaks arbeiðsloysið harafturímóti til tað hægsta talið í mong ár, so nú eru yvir 10% arbeiðsleys har. Ein partur av hesum vøkstri kemst av, at lógir eru broyttar, so fleiri nú verða tald sum arbeiðsleys. ZDFtext sigur frá, at nógvastaðni hevur lógarbroyingin, kallað Harz-4, ført við sær, at eisini fólk, sum fáa sosialhjálp, húsavill og stoffmisbrúkarar knappliga eru tald uppí skaran av arbeiðsleysum.

Fíggjarlógaruppskotið hjá Bush er løgið

Dick Cheney, varaforseti, framlegði uppskot til figggjarlóg, sum skal koma í gildi í november. Tað ljóðaði í framløguni, sum at nú skuldi hallið skjótt og brátt (áðrenn 2009) fáast niður í

helvt. Men hvat var innihaldið. Tvey ting eru at vísa á: a) Útreiðslurnar vera skornar niður á næstan øllum økjum, eisini undirvísing og granskning. Tað sum sleppur undan eru militer, innanlanda trygðin og hjálp til menningarland, serliga stríðið móti AIDS-sjúku. b) Stór hol eru í uppskotinum. Útreiðslur, sum falla til gjaldingar (kríggið í Irak og Afghanistan), sigggjast ikki. Hallið á amerikanska statshúsarhaldinum er so stórt, at landið ikki uppfyllir krøvini, sum sett vera í eurolondum (treytir í stabilitetsavtaluni). Hallið er 427 milliardir \$ í ár, ella 3,5% av BTÚ. Tað skal falla til 390 milliardir \$ í 2006. Lat okkum siggja.

Krígspengar ikki roknaðir við

Forklaringin hjá Bush uppá tey manglandi töluni fyri militerútreiðslur í Irak og Afghanistan er, at ikki ber til at seta nágreinilig tøl á hesar útreiðslur. Eygleiðarar meta at hetta kann koma at kosta 70-100 milliardir \$. Lars Ole Løcke í Politiken 100205 vísir eisini á, at eitt stórt mál hjá Bush-stjórnini eru sosialmál ella tann sosiala tryggingin, Social Security, sum hann nú vil privatisera. Eisini í USA gongur tann demografiska leiðin móti eini eldra-tungari samanseting av aldursbólkunum. Fyri at sleppa undan útreiðslurnar av hesum, vil Bush sleppa undan, at staturin hevur ábyrgdina av hesum um 20 ella 40 ár. Annars kallar Løcke í Politiken figggjarlógaruppskotið hjá Bush fyri "en hullet ost." Han heldur fram, at tað bert eru tey fáu, sum trúgva orðunum um, at fáa hallið niður í helvt í 2009. Eisini IMF hevur havt at uppskotinum og sagt, at neyðugt er at fáa fulla javnvág í statshúsarhaldinum til tað tíð, um USA skal kunna klára eina komandi stöðu, har ein vaksandi partur av íbúgvunum verða pensiónistar.

Keldur:

Lars Ole Løcke: "USA's budget", Politiken, 100205
ZDFtext Wirtschaft, 130205
NZZOnline "Euro stabilisiert sich", 130205

